

Arkivsaksnr: 2022/6368-0

Sakshandsamar: Anbjørg Nornes

Dato: 19.04.2023

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nærøyfjorden verneområdestyre	19/23	26.04.2023

Bleia-Storbotnen landskapsvernområde - motorisert ferdsl i samband med bygging av ny 420 kV-leidning Sogndal-Aurland - endring

Innstilling frå forvaltar

Nærøyfjorden verneområdestyre gjev Statnett dispensasjon til å fly og lande med helikopter i Bleia-Storebotnen landskapsvernområde i samband med bygging av ny 420 kV-leidning, og riving av eksisterande 300 kV-leidning. Det kan nyttast gravemaskin til arbeid med etablering av nye mastepunkt, jf. løyve til å oppgradera og fornye 300 kV-leidning, vedtak i Nærøyfjorden verneområdestyre 14. juni 2022.

Dispensasjonen er gjeve med heimel i verneforskrifta for Bleia-Storebotnen landskapsvernområde og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og tredje alternativ.

Dispensasjonen er gjeve med fylgjande vilkår:

- Dispensasjonen gjeld i anleggsperioden med etablering av ny kraftlinje og riving av eksisterande linje. Perioden er frå 01.05.2023 til 31.12.2026.
- Lågtflyging og landinga med helikopter skal avgrensast til det som er strengt naudsynt for frakt av personar og utstyr i samband anleggsarbeidet.
- Flyginga skal fylgja korridoren som er merkt på Oversiktskart, 420 kV Sogndal – Aurland gjennom Bleia-Storebotnen landskapsvernområde (vedlegg til søknad), og med utviding av 200 meter til kvar side for eksisterande leidning og ny leidning.
- Det kan nyttast gravemaskin på inntil 15 tonn til graving av mastefundament. Gravemaskina skal ha gummibelte for å minske terrengskade.
- Gravemaskinene skal så langt det er mogleg køyrast på snødekt eller frosen mark til mastepunkta i verneområdet. Gravemaskin skal beltast på eksisterande køyrespor der dei framleis er synlege. Maskina skal beltast gjennom terrenget langs markert linje og inntil 50 meter til kvar side. For å unngå terrengskade ved belting av gravemaskin, skal det gjerast terrengforsterkande tiltak som utlegging av matter eller anna terrengforsterking. Eventuelle køyrespor skal slettast til og revevegetast med stadeigen masse.
- Maskin og utstyr som vert nytta i verneområdet skal vera vaska og reingjort før dei vert frakta inn i verneområdet, for å unngå spreiding av framande artar.
- Under transport skal det visast omsyn til naturmiljø og friluftsliv.

- I samband med inspeksjon og oppfølging av arbeidet kan det køyrast med snøskuter på snødekt mark. Det kan ikkje køyrast med ATV på barmark.
- Det skal meldast frå til Statens naturoppsyn (mobil 97097720) ved oppstart og ved avslutning av anleggsarbeidet det enkelte året.
- Det skal vere ei sluttsynfaring med forvaltar ved avslutning av arbeidet med 420 kV-leidninga for å sjå til at tilstellinga etter arbeidet er tilfredsstillande.

Saksprotokoll i Nærøyfjorden verneområdestyre - 26.04.2023

Handsaming i møte

Vedtak i tråd med innstilling frå forvaltar.

Vedtak

Nærøyfjorden verneområdestyre gjev Statnett dispensasjon til å fly og lande med helikopter i Bleia-Storebotnen landskapsvernområde i samband med bygging av ny 420 kV-leidning, og riving av eksisterande 300 kV-leidning. Det kan nyttast gravemaskin til arbeid med etablering av nye mastepunkt, jf. løyve til å oppgradera og fornye 300 kV-leidning, vedtak i Nærøyfjorden verneområdestyre 14. juni 2022.

Dispensasjonen er gjeve med heimel i verneforskrifta for Bleia-Storebotnen landskapsvernområde og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og tredje alternativ.

Dispensasjonen er gjeve med fylgjande vilkår:

- Dispensasjonen gjeld i anleggsperioden med etablering av ny kraftlinje og riving av eksisterande linje. Perioden er frå 01.05.2023 til 31.12.2026.
- Lågtflyging og landinga med helikopter skal avgrensast til det som er strengt naudsynt for frakt av personar og utstyr i samband anleggsarbeidet.
- Flyginga skal følgja korridoren som er merkt på Oversiktskart, 420 kV Sogndal – Aurland gjennom Bleia-Storebotnen landskapsvernområde (vedlegg til søknad), og med utviding av 200 meter til kvar side for eksisterande leidning og ny leidning.
- Det kan nyttast gravemaskin på inntil 15 tonn til graving av mastefundament. Gravemaskina skal ha gummibelte for å minske terrengskade.
- Gravemaskinene skal så langt det er mogleg køyrast på snødekt eller frosen mark til mastepunkta i verneområdet. Gravemaskin skal beltast på eksisterande køyrespor der dei framleis er synlege. Maskina skal beltast gjennom terrenget langs markert linje og inntil 50 meter til kvar side. For å unngå terrengskade ved belting av gravemaskin, skal det gjerast terrengforsterkande tiltak som utlegging av matter eller anna terrengforsterking. Eventuelle køyrespor skal slettast til og revegeterast med stadeigen masse.
- Maskin og utstyr som vert nytta i verneområdet skal vera vaska og reingjort før dei vert frakta inn i verneområdet, for å unngå spreiding av framande artar.
- Under transport skal det visast omsyn til naturmiljø og friluftsliv.
- I samband med inspeksjon og oppfølging av arbeidet kan det køyrast med snøskuter på snødekt mark. Det kan ikkje køyrast med ATV på barmark.
- Det skal meldast frå til Statens naturoppsyn (mobil 97097720) ved oppstart og ved

avslutning av anleggsarbeidet det enkelte året.

- Det skal vere ei sluttsynfaring med forvaltar ved avslutning av arbeidet med 420 kV-leidninga for å sjå til at tilstellinga etter arbeidet er tilfredsstillande.

Saksopplysningar

Dokument som bakgrunn for saka:

- Søknad om endring av vilkår i tillatelse til motorisert ferdsel i Bleia-Storebotnen landskapsvernområde, *Statnett*, 30.03.2023
- Saksprotokoll 11/22 – Nærøyfjorden verneområdestyre 14.06.22 – Bleia-Storebotnen landskapsvernområde – motorisert ferdsel i samband med bygging av ny 420 kV-leidning Sogndal – Aurland.
- Søknad om dispensasjon frå verneforskrifta for Bleia-Storebotnen landskapsvernområde, 420 kV Sogndal – Aurland, *Statnett*, datert 25.04.2022
- Godkjend Miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) 420 kV Sogndal – Aurland, og Sogndal-Hove til Ramnaberget, *NVE*, 31.03.2022
- Saksprotokoll 10/22 - Nærøyfjorden verneområdestyre 14.06.22 – Bleia-Storebotnen landskapsvernområde – ny 420 kV-leidning Sogndal – Aurland

Søknaden vert vurdert etter:

- Forskrift om vern av Bleia-Storebotnen landskapsvernområde av 08.10.2004
- Naturmangfaldlova av 19. juni 2009
- Forvaltningsplan for Vestnorsk fjordlandskap, delområde Nærøyfjorden, rapport nr. 1-2008

Statnett skal bygge 420 kV-leidning mellom Aurland og Sogndal, og eksisterande 300 kV-leidning skal rivast. Nærøyfjorden verneområdestyre gav Statnett dispensasjon frå verneforskrifta for Bleia-Storebotnen landskapsvernområde og naturmangfaldlova til motorferdsel i samband med tiltaket 14.06.22 (saksprotokoll 11/22).

Entreprenørselskapet som er valt til å gjennomføra bygging av ny 420 kV-leidning har kome med førespurnad til Statnett om endringar i transportløyvet i landskapsvernområdet. Statnett søker difor om endring av vilkåra i gjeldande dispensasjon. I søknaden er det fylgjande endringar:

Flykorridor

Utviding av helikopterkorridoren med 200 meter ut til kvar side av eksisterande leidning og ny leidning, ca. 500 meter brei flykorridor. Helikopterselskapet har vurdert at avgrensingane på korridoren kan føra til auka risiko for helikopterflygingane.

«Helikopterbasert anleggsvirksomhet er operasjoner med potensielt store konsekvenser ved kritiske situasjoner eller hendelser. Statnett har høy prioritet på helikoptersikkerhet. Å legge til rette for gunstige forutsetninger og trygge marginer for sikker helikoptertransport er et

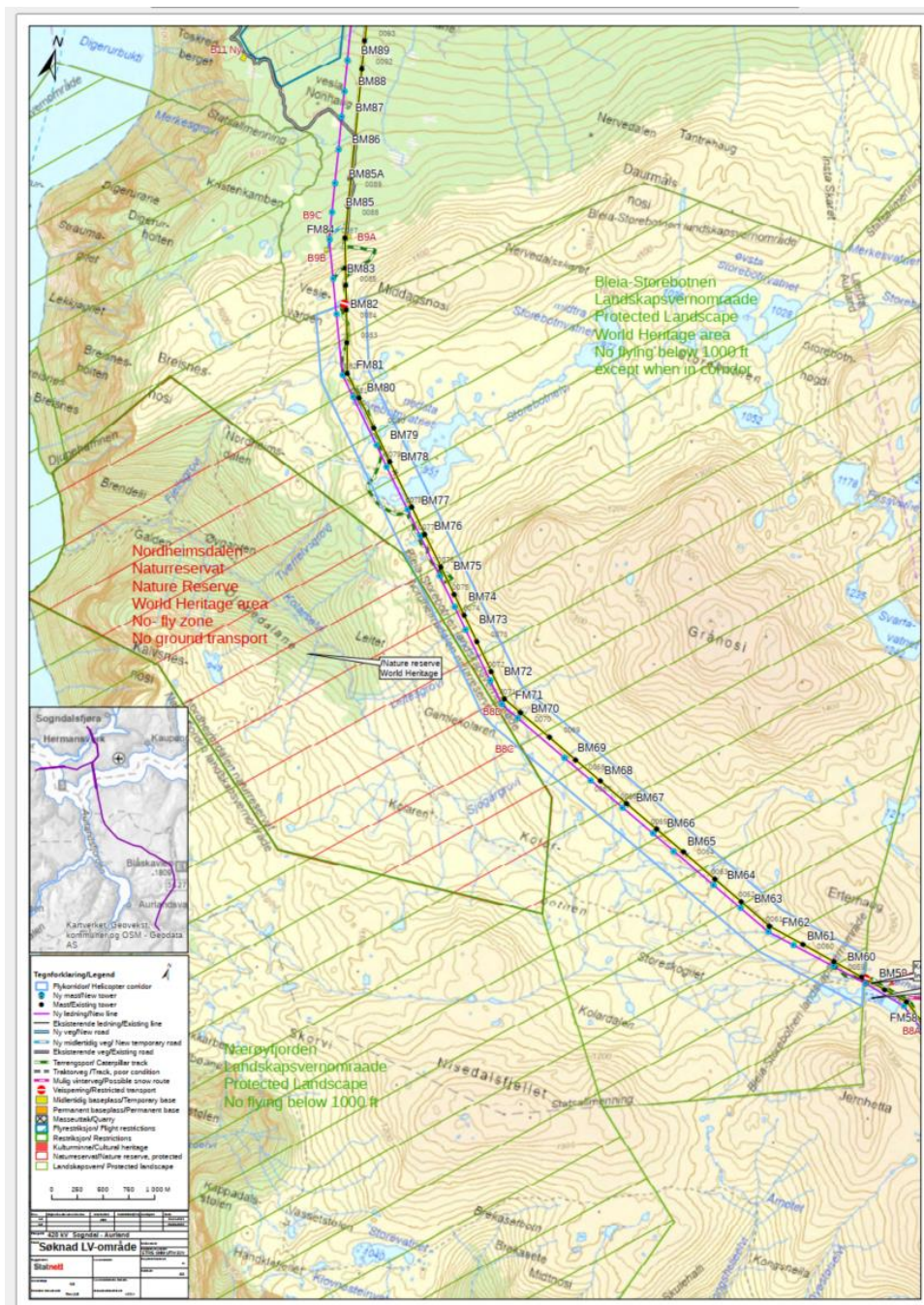
virkemiddel for å redusere risiko for helikoptermannskap, passasjerer og mannskap på bakken.

For å bedre sikkerheten for helikopterflyvningen søker Statnett derfor om at flykorridoren økes til 200 meter ut til hver side av nåværende ledning og ny planlagt ledning».

Bakketransport

«Statnett har etter søknad fått vilkår om begrensning av størrelse på gravemaskin som kan benyttes i Bleia- Storebotnen landskapsvernområde. Vi har fått tilbakemelding fra entreprenør som er tildelt byggekontrakt for ledningen om at en gravemaskin på mellom 3,5 og 8 tonn som beskrevet i nåværende vilkår, i en del tilfeller vil være for liten til en del gravearbeider. Det skyldes liten rekkevidde og lastekapasitet på maskinens bom og skuffe, og dermed økt tidsforbruk for å utføre en jobb. En større maskin på inntil 15 tonn vil kunne gjøre arbeidet mer effektivt. Marktrykket på en større maskin vil også kunne være lavere enn på en mindre maskin med smalere belter. Byggesesongen på Aurlandsfjell og i landskapsvernområdet er svært kort og framdrift er en kritisk faktor. Statnett søker derfor om å kunne benytte gravemaskin på inntil 15 tonn for utgraving av mastefundament også i Bleia – Storebotnen landskapsvernområde.

Aurlandsfjell og landskapsvernområde er værutsatt med mange perioder med tåke og lavt skydekke. Det vil være dager der helikoptertransport begrenses av værforholdene. Statnett søker derfor om mulighet for å kunne benytte snøskuter på snødekt mark for kjøring til anleggsområdet, og beltegående ATV på barmark. Denne typen transport vil i hovedsak bli brukt til inspeksjon og oppfølging og ikke til daglig transport av mannskap».

Figur 1 Kart som viser linjetrase gjennom Bleia-Storebotnen landskapsvernområde. Kopi frå søknad

Lovgrunnlaget

Føremålet i Bleia – Storebotnen landskapsvernområde er definert i verneforskrifta § 2: «Føremålet med Bleia – Storebotnen landskapsvernområde er å ta vare på eit vakkert og eigenarta natur- og kulturlandskap frå fjord til fjell. Her utgjør breisen si forming av det gamle slettelandet og fjordlandskapet med ein variert vegetasjon og fauna med villrein ein vesentleg del av landskapets karakter».

«Motorferdsel på land og i vatn/vassdrag er forbode, likeeins lågtflyging under 300 meter over bakken og landing.» jf. § 3 pkt. 5.1. I fylgje verneforskrifta kan det nyttast helikopter for transport i samband med drift/tilsyn og vedlikehald av 300 kV kraftleidning jf. § 3 pkt. 5.2 f). Transport i samband med bygging av ny kraftlinje og riving av eksisterande linje kjem ikkje under denne regelen. Søknaden om dispensasjon for transport av personell og utstyr i samband med dette anleggsarbeidet må difor vurderast etter naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd; «Forvaltingsmyndigheten kan gjøre unntak frå et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig».

Etter naturmangfaldlova (nml.) § 7 skal prinsippa i §§ 8-12 leggjast til grunn ved utøving av offentlig mynde, og det skal koma fram av vedtaket korleis prinsippa er vurdert og vektlagt i saka.

Vurdering

Motorferdsle skal haldast på eit så lågt nivå som mogleg i verneområdet, og aktiviteten må ikkje skada verneverdiane eller vera i strid med verneverdremålet. Transport i samband med anleggstrafikk og motorisert persontransport er ikkje lovleg i verneområdet, og vert normalt ikkje gjeve. Naturmangfaldlova § 48 opnar for å gje dispensasjon frå verneforskrifta i særskilte høve. Det må føreligge særskilte grunnar for at denne unntaksregelen kan vurderast. Det skal ikkje vera ei utviding av vernereglane. I forarbeidet til verneforskrifta er bygging av ny kraftlinje diskutert, og i verneforskrifta § 3 pkt. 1.3 e) er det opna for å vurdere ny kraftlinje i verneområdet. Forvaltar vurderer transporten i samband bygging av ny kraftlinje som særskilt for denne saka, og meiner det er naudsynt med helikoptertransport og bruk av gravemaskin for å gjennomføra tiltaket. Slik tiltaket er skissert i miljø-, transport- og anleggsplan (MTA-plan), vil transporten vera omfattande. Aktiviteten vil kunne uroa dyrelivet i yngle- og hekketida på fjellet. Forvaltar vurderer det difor ikkje er grunnlag for å vurdere denne saka med heimel i naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ. Tiltaket med fornying av kraftlinja til oppgradering til 420 kV har stor nasjonal samfunnsnytte for å auka overføringskapasiteten av straum i Norge. Tiltaket har nasjonal samfunnsnytte, og forvaltar vurderer difor tiltaket kan vurderast med heimel i naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og tredje alternativ;...*hensynet til vesentlige samfunnsinteresser.*

Søknad om endringar vil medføra bruk av større gravemaskin, flyging med fleire helikopter, og auka bruk av snøskuter og ATV på barmark. Det må vurderast kva konsekvensar denne auken i motorisert ferdsl vil få på naturmangfaldet og verneverdiane. Kunnskapsgrunnlaget (nml. § 8) i førre sak vert lagt til grunn for vurderinga i denne saka. Kunnskapsgrunnlaget er vurdert som godt, og føre-var-prinsippet jf. nml. § 9 vert difor ikkje vektlagt i saka.

Forvaltninga skal vurdere den samla belastninga eit tiltak vil få på økosystemet jf. nml. § 10. Anleggsperioden vil i stor grad vera i barmarksperioden. Barmarksperioden i fjellet vil truleg vera frå juni til september, og transporten vil i hovudsak verta avgrensa til denne tida kvart år i anleggsperioden. Dette fjellområdet er lite uroa av støy frå motorisert ferdsl. Aurland Fjellstyre har nokre turar med snøskuter for tilsyna av fjellstyrehyttene, og Statnett nyttar helikopter i samband med tilsyn og vedlikehald av eksisterande kraftlinje. Området vert nytta som friluftsområde heile året. Det er populært område for skiturar på våren. For folk på tur vil den høge aktiviteten med motorisert ferdsl truleg opplevast som belastande, og det vil gå ut over naturopplevinga. Vi meiner likevel friluftslivet må tole dette i denne saka, då transporten

er naudsynt for å gjennomføra tiltaket, og aktiviteten er avgrensa til 4 år. I denne saka er såleis samfunnsnyttan av tiltaket tillagt størst vekt. Det er få område med kraftlinjer inne i verneområdet, og der tiltaket har så stor samfunnsnytte som i dette tilfellet, og saka har vore oppe i verneprosessen. Det er difor vurdert av saka ikkje vil ha presedensverknad.

I vedtaket i saksprotokoll 11/22, er det gitt dispensasjon til flyaktivitet i ein flykorridor som var teikna inn på kart i miljø-, transport- og anleggsplan. Helikopterselskapet vurderer denne flykorridoren til å vera for smal med omsyn til tryggleiken under flyging. Det er planlagt høg aktivitet med helikopter i ein kort anleggsperiode kvart år. Statnett har ikkje gjennomført gode nok føreundersøkingar når tiltaket vart planlagt, og det kjem difor søknad om utviding av flykorridoren. Forvaltar meiner helikopterselskapet har best kunnskap om kva som er naudsynt av omsyn til tryggleiken under transporten. Dei vil nytta fleire helikopter for å korte ned på anleggstida. Dette er positivt for å få kortast mogleg anleggstid, og unngå transport i området etter villreinen er tilbakeført til dette området. Forvaltar vurderer det kan gjevast dispensasjon til utviding av flykorridoren med 200 meter til kvar side av leidningane. Flykorridoren vil koma over Nordheimsdalen naturreservat. I dette naturreservatet er det ikkje forbod om lågtflyging, og det er ikkje planlagt landing i naturreservatet.

I vedtaket i saksprotokoll 11/22, er det gitt dispensasjon til dagleg helikoptertransport av personell og utstyr inn til arbeidsstadane langs linja i anleggsperioden. I den nye søknaden vert det søkt om køyring med snøskuter på snødekt mark og ATV på barmark i samband med inspeksjon og oppfølging. For å redusera motorferdsla, bør transport i samband med inspeksjon og oppfølging gjennomførast saman med den daglege transporten av personell. Dersom det er dårlege vêrforhold for flyging, kan det nyttast transport med snøskuter på vinterføre. På barmark er det mogleg å gå inn i terrenget. Det er tilkomst til området frå anleggsveg utanfor verneområdet både i Frønningen og frå Aurlandsfjellet. Fleire transporturar med ATV på barmark vil gje stor terrengslitasje, og dette vil gje sår i terrenget. I høgfjellet tek det mange år før slike køyrespor gror att. Forvaltar vurderer at det er alternativ med helikoptertransport eller å gå inn i terrenget, og rår difor til at det ikkje vert gitt løyve til transport med ATV på barmark. Inspeksjon og oppfølging er heller ikkje ein aktivitet som kan koma innanfor definisjonen nødsfall, og kan utsetjast i tilfelle dårlege vêrforhold.

Det vert søkt om å få belta ei gravemaskin på inntil 15 tonn inn til mastepunkt der fundamenta skal gravast ned i lausmassar. Det er ikkje mogleg å transportera maskiner av denne storleiken med helikopter. Gravemaskinene må køyra på belte gjennom verneområdet, ein strekning på omlag 8,6 km. Ei større gravemaskin vil ha breiare belte, og vil truleg gje mindre marktrykk enn ei mindre maskin med smalare belte. Køyring på barmark i dette høgfjellsområdet vil uansett sette spor i terrenget som vil vera der i lang tid framover. Køyrespora som vart brukt i 1960 – 1970-åra viser framleis, og tyder på at terrenget i dette området er lite slitesterkt for køyrespor. Ansvarleg entreprenør skal så langt det er mogleg unngå at det vert nye køyrespor i terrenget. Dersom det vert nye køyrespor, skal køyrespora slettast til og revegeterast med stadeigen masse. Det beste er om gravemaskina kan køyrast inn i terrenget på snødekt mark eller på frosen mark. For å unngå terrengskade ved belting av gravemaskin, skal det gjerast terrengforsterkande tiltak som utlegging av matter eller anna terrengforsterking det det er mogleg.

Med dei vilkåra som er sett for gjennomføring av tiltaket, vurderer forvaltar arbeidsmetoden som miljøforsvarleg til dette føremålet jf. nml. § 12. Dersom tiltaket fører til skade på

naturmangfaldet, skal tiltakshavar dekke kostnaden med å hindre eller førebygge skade jf. nml. § 11.

Konklusjon

På bakgrunn av vurderingar etter naturmangfaldlova §§ 8-12, verneforskrifta for Bleia-Storebotnen landskapsvernområde og naturmangfaldlova § 48, meiner forvaltar det kan gjevast dispensasjon til utvida flykorridor og auka storleik på gravemaskin i samband med bygging av ny 420 kV-leidning og riving av eksisterande 300 kV-leidning i landskapsvernområdet, med dei vilkåra som er sett. Dispensasjonen vert gitt med heimel i naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og tredje alternativ.